

Zapisnik

**s Drugog sastanaka Radne skupine za izradu Nacrta Akcijskog
plana za provedbu Nacionalnog plana za uključivanje Roma, za
razdoblje od 2021. do 2027. godine, za 2023.-2025.
održanog 10. veljače 2023. godine**

10. veljače 2023.

Dnevni red:

- 10:00 – 10:05   **Uvod**
Mr. sc. Klaudija Kregar Orešković
- 10:05 – 10:35   **Prezentacija zaprimljenih očitovanja TDU na prijedloge
OCD-ova**
Aleksa Đokić, voditelj Službe za prava nacionalnih manjina
- 10:35 – 10:50   **Ostvareni napredak prema ciljanim vrijednostima**
Mr. sc. Klaudija Kregar Orešković
- 10:50 - 11:15   **Rasprava**
- 11:15 - 11:30   **Zatvaranje sastanka (daljnje aktivnosti)**

Prisutni članovi Radne skupine:

1. Klaudija Kregar Orešković, zamjenica ravnateljica Ureda
2. Dragana Milunić Pakozdi, Ministarstvo pravosuđa i uprave
3. Romana Patača, Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike
4. dr. sc. Jasminka Buljan Culej, Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova EU
5. Mirna Minauf, Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova EU
6. Jozo Čavar, Ministarstvo turizma i sporta
7. Ana Kešina, Ministarstvo znanosti i obrazovanja
8. Josip Grgić, Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova
9. Marina Smernić, Središnji državni ured za demografiju i mlade
10. Marin Živković, Ured za ravnopravnost spolova
11. Tereza Missoni, Ured za udruge
12. Sandra Kasunić, Centar za mirovne studije
13. Lea Oršuš, Savez Roma u Republici Hrvatskoj „Kali Sara“
14. Tihana Zidani Šakota, Hrvatski zavod za zapošljavanje
15. Martina Kovač, Ministarstvo kulture

Drugi sastanak Radne skupine pratili/e su i zamjenici/e članova Radne skupine:

1. *Aleksa Đokić, zamjenik voditelja Radne skupine*
2. *Slobodan Čalić, zamjenik tajnice Radne skupine*
3. *Katarina Coha, savjetnica u ULJPPNM*
4. *Josipa Marković, Savjet za nacionalne manjine*
5. *Lada Čurković, Ministarstvo vanjskih i europskih poslova*
6. *Marijana Sabo, Medecins du Monde*
7. *Marijo Paj, Ministarstvo unutarnjih poslova*
8. *Dominik Klarić, Ured za ravnopravnost spolova*
9. *Mladen Stojanović, Ured Pučke pravobraniteljice*
10. *Marijana Bunčić, Središnji državni ured za obnovu i stambeno zbrinjavanje*
11. *Valentina Paver, Ured pravobranitelja za djecu*
12. *Miljana Kastratović, Ured za udruge VRH*

Drugi sastanak Radne skupine za izradu Nacrta Akcijskog plana za provedbu Nacionalnog plana za uključivanje Roma, za razdoblje od 2021. do 2027. godine, za 2023.-2025. (dalje: Radna skupina) održan je u petak, 10. veljače 2023., s početkom u 10:00 sati. Sastanak je održan putem Microsoft Teams/a.

Na početku sastanka Radne skupine, gđa Kregar-Orešković, zamjenica ravnatelja Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina (u daljnjem tekstu: Ured), ujedno tajnica Radne skupine, pozdravila je prisutne, utvrdila kvorum za održavanje sastanka te otvorila sastanak, a potom predstavila i Dnevni red koji je jednoglasno usvojen.

Usljedio je predstavljanje zaprimljenih očitovanja TDU na prijedlog OCD-ova od strane g. Đokića, voditelja Službe za prava nacionalnih manjina.

Gđa. Kregar Orešković upoznala je prisutne s ostvarenim napretkom prema ciljanim vrijednostima kao i o rezultatima istraživanja položaja Roma u RH vezano za segmente diskriminacije, siromaštva, prava, obrazovanja i zapošljavanja. Zaključno Ured će 17.2.2023. uputiti TDU drugi Nacrt Akcijskog plana za provedbu NPUR-a, a koji će pored tehničkih izmjena u dokumentu sadržavati i prilog aktivnosti planiranih u okviru općih politika koje je Ured izdvojio iščitavajući usvojene dokumente te će se od TDU tražiti pregled istih tj. očitovanje o istom. Rok za očitovanje je 27.2.2023. Ured će 3.3.2023. uputiti 3. Nacrt Akcijskog plana za provedbu NPUR-a te će se tražiti suglasnost za upućivanje dokumenta u javnu raspravu. Rok za očitovanje je 20.3.2023.

Sastanak je završio u 11:15 sati.

Drugi sastanak Radne skupine za izradu Nacrta Akcijskog plana za provedbu Nacionalnog plana za uključivanje Roma, za razdoblje od 2021. do 2027. godine, za 2023.-2025. (dalje: Radna skupina) održan je u petak, 10. veljače 2023., s početkom u 10:00 sati. Sastanak je održan putem Microsoft Teams/a.

Uvodno obraćanje

Zamjenica ravnatelja Ureda, gđa Kregar – Orešković pozdravila je sve prisutne te je potom podsjetila prisutne na pravila održavanja sastanka, a potom i na snimanje istog za potrebe izrade zapisnika kao i na uništenje tonskog zapisa nakon suglasnosti svih članova RS s finalnom verzijom zapisnika. Potom je predstavila Prijedlog dnevnog reda kao i predložila njegovo usvajanje budući da na isti nisu zaprimljeni komentari ili prijedlozi nadopune. Dnevni red je jednoglasno usvojen.

Predstavljanje zaprimljenih očitovanja TDU na prijedloge OCD-ova

Nakon prvog sastanka RS Ured je uputio prvi prijedlog Akcijskog plana za provedbu NPUR-a na mišljenje TDU te uz isti dostavljeni su i zaprimljeni prijedlozi OCD-ova, koji su ujedno i članovi RS. Potom je od TDU zatraženo očitovanje o navedenim prijedlozima odnosno da se očituju je li iste moguće i u kojoj mjeri ugraditi u Akcijski plan.

G. Đokić, voditelj Službe za prava nacionalnih manjina je ukratko prezentirao zaprimljene komentare od strane TDU uz opasku da se sva TDU nisu očitovala na prijedloge OCD-ova te naglasio da za to još uvijek postoji vremena.

Zaprimljeni komentari se odnose na nekoliko tema na području obrazovanja: obrazovnu segregaciju, uz koju će Ministarstvo izraditi analizu, što pozdravlja u svom komentaru Pučka pravobraniteljica te

povećanje stipendija, prijevoz za razne obrazovne skupine, starter pakete za djecu, praktičnu nastavu u srednjim strukovnim školama, mentoriranje, programe individualnog savjetovanja srednjoškolaca, kvote za upis na viša i visoka obrazovanja, pristup pučkim otvorenim učilištima, pri čemu Ministarstvo znanosti i obrazovanja nije prihvatilo predložene aktivnosti. Za neke aktivnosti gosp. Đokić je naveo kako je moguće naći i dodatna lokalna rješenja.

Vezano za primjenu članka 22. Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina, segment zapošljavanja, g. Đokić je istaknuo da se više informacija o istom može pronaći na mrežnim stranicama Ureda, u podacima koje Ministarstvo pravosuđa i uprave dostavlja Uredu za izradu Izvješća o provedbi Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina. U odnosu na grupu prijedloga koji se odnose na porezne olakšice za zapošljavanje pripadnika RNM i informiranje poslodavaca o poreznim olakšicama za zapošljavanje pripadnika RNM Ured nije zaprimio niti jedan komentar nadležnih tijela. Naglasio je kako zakonodavne inicijative koje ulaze u Akcijske planove nije jednostavno implementirati ako u startu ne postoji visoko suglasje te kao takve nisu lako provedive. U odnosu na predloženu aktivnost rada s poslodavcima istaknuo je da bi Hrvatski zavod za zapošljavanje mogao imati više informacija o istom, a mogla bi se provesti u okviru suradnje HZZ-a, Ureda i drugih dionika, nastavno na provedbu Akcijskog plana za provedbu NPUR-a u 2022.g.

U odnosu na komentar uz kampanje i druge aktivnosti informiranja Roma o zabrani diskriminacije istaknuo je da je stavljena opća napomena obzirom da se radi o mogućim aktivnostima u okviru projekata ESF+ Ureda. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova se očitovala po nekoliko točaka, pozdravlja aktivnosti koje se odnose na pružanje besplatne pravne pomoći pripadnicama romske nacionalne manjine i povećanje informiranosti o rodno utemeljenom nasilju. Kao i Ured pučke pravobraniteljice, imaju referencu na redovitu prisutnost institucije u romskim naseljima, no Ured pučke pravobraniteljice ističe kako kao neovisna institucija načelno ne mogu prihvatiti da Vladin dokument propisuje što bi Pučka pravobraniteljica trebala raditi. U odnosu na prijedlog aktivnosti na područjima antidiskriminacije, nasilja iz mržnje ili govora mržnje i smanjivanja socijalne distance g. Đokić ističe da se slične aktivnosti u manjem opsegu, što samostalno što u suradnji s drugim institucijama, provode u okviru nadležnosti Ureda.

U odnosu na segment zdravstva, unapređenje reproduktivnog zdravlja Romkinja, voditelj Službe navodi kako će se od Ministarstva zdravstva zatražiti pojašnjenje, a Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova sugerirala je dostupnost kontracepcijskih sredstava te informiranost Romkinja.

U odnosu na predloženu aktivnost zapošljavanja putem HZZ-a, područnih ureda, istaknuo je da su takvi prijedlozi ranije bili upućeni uz druge dokumente, npr. OPNM, no takve aktivnosti je teško provoditi kroz Akcijski plan već prije kroz Nacionalne planove.

Uz zaprimljeni komentar uz primarnu i sekundarnu pravnu pomoć Romima, Ministarstvo pravosuđa i uprave očitovalo se kako se već navedena aktivnost provodi dugo vremena, a dio relevantnih aktivnosti bi trebalo moći uključiti u otvoreni poziv ULJPPNM-a u okviru ESF+.

Nekoliko institucija dostavilo je pojašnjenja ili korekcije vlastitih aktivnosti, a primjer u priloženoj tablici je komentar Savjeta za nacionalne manjine.

U odnosu na komentar vezan za socijalno stanovanje i prenamjeni postojeće imovine istaknuo je da srodna aktivnost već postoji u OP NM, no izvješća ukazuju kako se aktivnost se ne provodi na nacionalnoj razini dok se na lokalnoj razini radi o djelomičnim uspjesima.

U odnosu na osnaživanje romskih organizacija civilnog društva, voditelj Službe navodi kako je dio toga pokriven u mjerama samog Ureda, kroz razne aktivnosti, planirane projekte itd. U odnosu na unapređenje lokalne infrastrukture istaknuo je da MRRFEU već provodi relevantni natječaj kojim se omogućuje unapređenje infrastrukture na područjima naseljenim pripadnicima nacionalnih manjina, posebno pripadnicima RNM. U odnosu na prijedlog proširenja vodovodne infrastrukture, dio prijedloga je sigurno izvediv, podaci iz istraživanja postoje, jednostavnim lokalnim anketama se može potvrditi stanje iz tog istraživanja te s tom podlogom pristupiti nadležnim tijelima. Međutim, treba istaknuti da

ovaj Akcijski plan treba gledati u komplementarnosti s drugim relevantnim dokumentima, osobito s OPNM kroz koje se puno toga radi, a samo dijelom se reflektira u Akcijskom planu. Dio postignuća provedbe aktivnosti OPNM manifestira se i u recentnim rezultatima istraživanja FRA. Za kraj je istaknuo da je Ured zaprimio izvan roka cijeli set komentara predstavnice Medecins du Monde, koji se odnose na obrazovanje te se tijela na njih nisu stigla očitovati no Ured će iste uzeti u razmatranje obzirom da su prijedlozi vrijedni na više načina, primjerice dotjerivanjem izričaja, preciziranjem mogućnosti proširenja nekih aktivnosti pri izradi trećeg Nacrta Akcijskog plana i sl.

Zamjenica ravnateljica nadopunila je izlaganje g. Đokića na način da je istaknula kako dobar dio komentara istaknutih od strane OCDova čine aktivnosti koje su planirane strateškim projektima Nacionalnog plana za uključivanje Roma. Svi strateški projekti Nacionalnog plana za uključivanje Roma su ušli u listu projekata Programa učinkoviti ljudski potencijali 2021. - 2027. Sve što je planirano tijekom izrade Akcijskog plana ima financijske temelje za provedbu. U odnosu na otvorene pozive, u kojima se kao prihvatljivi prijavitelji mogu prijaviti OCD i JLS u suradnji s javnim ustanovama, poticat će se, tj. financijski podržati aktivnosti koje naglašavaju integraciju (kreativne, sportske i edukativne aktivnosti, osobne vještine, učenje stranih jezika za djecu, informatičke, financijske i građanske pismenosti. Također aktivnosti kojima se pojačava borba protiv izravne i neizravne diskriminacije, uznemiravanja, stereotipizacije, anti romske retorike, govora mržnje i nasilje nad Romima, kao i poticanje na takve aktivnosti putem interneta tako i izvan. Otvorenim pozivom poticat će se i aktivnosti kojima se podiže razina svijest o romskoj kulturi jeziku i povijesti, uključujući žrtve tijekom II. svjetskog rata; potom multikulturalne aktivnosti i kampanje za podizanje svijesti na lokalnoj i regionalnoj razini te aktivnosti kojima se pruža besplatna pravna pomoć RNM. To su prioriteti koji će biti financirani otvornim pozivom Ureda koji se planira 2024. i za koje su u Programu učinkoviti ljudski potencijali 2021. – 2027. osigurana novčana sredstva.

Također, u listi projekata planirano je ponovljeno istraživanje baznih podataka kojim se želi pratiti učinak NPUR. Planirano je i istraživanje vezano za medijsku sliku Roma s osnovnom idejom kreiranja podataka iz koje bi se moglo prodiskutirati i otvoriti raspravu o načinu na koji se pripadnici RNM prikazuju u medijima (tj. koliko te slike doprinose postojećim stereotipima ili predrasudama). U konačnici, riječ je o podizanju svijesti temeljenom na rezultatima istraživanja. Ured će nastaviti i terenske aktivnosti kroz projekt u području obrazovanja, nastaviti će se i dodatno osnažiti provedba aktivnosti koje su rađene u prethodnom financijskom razdoblju. Pojačat će se radionički tip aktivnosti u kojima zajedno s roditeljima progovara o važnosti predškolskog odgoja i obrazovanja kao početka obrazovanja i prava djeteta na obrazovanje sve s ciljem kako bi se potaknulo cjeloživotno učenje. Iste aktivnosti će biti provedene s roditeljima djece srednjoškolske dobi i nastaviti će se s motivacijskim radionicama kojima se želi potaknuti djecu u završnim razredima osnovne škole na upis u srednje škole, bilo u trogodišnje ili četverogodišnje obrazovanje. Nastavit će se s provedbom JUPI pilot projekta na terenu (na području Međimurske županije i na lokalitetima na kojima je ovaj projekt već vođen) kojim se želi osigurati održivost aktivnosti pokrenutih u okviru projekta Testiranja jamstva za svako dijete u RH (aktivnosti poput rane intervencije, podrške roditeljima pripadnicima RNM tj. osnaživanja njihovih roditeljskih vještina i sl.). Pored ovog želi se osigurati rad stručnog tima, profila zaposlenika sustava socijalne skrbi, na svakodnevnom radu s stanovništvom. U tijeku je faza preciznog definiranja/razdvajanja poslova projektnih zaposlenika u odnosu na planirane intervencije/novozaposlene u okviru reforme sustava socijalne skrbi. Naime, u Međimurskoj županiji se planira osnovati Centar za pružanja usluga u zajednici koji bi trebao zapošljavati, između ostalog i buduće socijalne mentore koji su izuzetno važni u radu s romskom zajednicom posebice mladim pripadnicima RNM. Projekt koji se uključuje prijedloge OCD jest i projekt u području zapošljavanja, za koja su također osigurana financijska sredstva u listi projekata. Cilj projekta je doprijeti do skupine

mladih koji spadaju u skupinu koja se niti ne obrazuje, niti usavršava niti radi s ciljem njihova osposobljavanja za rad tj. zapošljavanje. Navedeni je projekt planiran nešto kasnije, a tijekom ovog Akcijskog plana naglašenije će se raditi na tzv. pripremnim radnjama. Pripreme će radnje, između ostalog uključivati usuglašavanje projektnih aktivnosti s novim mjerama aktivne politike zapošljavanja, a koje će posebno biti posvećene dugotrajno nezaposlenim osobama, evidentiranim na Zavodu za zapošljavanje, izrazito niskog obrazovnog statusa (osobe sa/bez završenom osnovnom školom), što pripadnici romske nacionalne manjine jesu. U evidenciji se nalazi 20.000 ljudi upravo s tim obilježjima, a ovisno o razvoju ovog novog seta mjera/aktivnosti ovisit će i provedba planiranog projekta Ureda. Početak provede projekta planiran je tijekom provedbe Akcijskog plana, kasnije u odnosu na druge projekte. Putem projekta pod nazivom JUPI ZDRAV formirana je provedba velikog istraživanja kako bi se dobila zdravstvena slika Roma u Hrvatskoj, budući da podaci s kojima se trenutno raspolaže ne omogućavaju adekvatnu podlogu za kreiranje mjera/aktivnosti javne politike u području zdravlja. U kontekstu istraživanja kojeg je ranije naručio Ured, uglavnom govorimo o percepciji zdravstvenog statusa. Spomenute podatke, zajedno s pokazateljima koje je osigurao Hrvatski zavod za javno zdravstvo potrebno je dodatno osnažiti kako bismo dobili podatke koji bi nam omogućili kreiranje preciznije i kvalitetnije javne politike. Ovo su aktivnosti gdje dobrim dijelom Ured odgovara na prijedloge OCD-a. Naravno, Ured ne može odgovoriti na sve prijedloge te je stava kako postoje područja koja bi u ovom Akcijskom planu trebala dobiti veću razinu pozornosti. Mjere koje smo dobili u obliku prijedloga i koje su prezentirane u prvom Nacrtu prijedloga Akcijskog plana, prema stavu Ureda, podcjenjuju aktivnosti RH koje se poduzimaju ili koje su u planu i za koje su osigurana financijska sredstva te koje će se poduzeti u periodu do 2025.. Naime, niti jedno TDU nije uputilo Uredu zatraženi pregled mjera u tzv. općim politikama za koje se procjenjuje da će u značajnoj mjeri doticati pripadnike RNM. U većini općih javnih politika tijela državne uprave nisu u mogućnosti iskazati koliko je pripadnika RNM konzumirao tu mjeru, no to ne znači da iste ne bismo trebali imati kao prilog ovom dokumentu. Prikazujući planirane aktivnosti u obujmu i na način kako je prikazano u Prvom Nacrtu Prijedloga Akcijskog plana za provedbu NPURa izgleda kao da se ništa u odnosu na period 2021.-2022 nije promijenilo, što suštinski nije točno.

S mjerama poput „socijalnog mentorstva“, uvođenja jedno smjenske nastave, infrastrukturnim projektima (financiranim iz NPOO – proširenje kapaciteta predškolskih ustanova, kako bi i djeca pripadnici RNM imala pravo pristupa predškolskom odgoju i obrazovanju) se mnogo toga mijenja. Stoga, ukoliko nemamo ovakav prilog, podcjenjujemo ukupno djelovanje resora u kontekstu smanjenja problema i dosizanja ciljeva koji se postavljene NPURom.

Nakon izlaganja zamjenice ravnatelja otvorena je rasprava.

Za riječ se nije javio nitko.

Ostvareni napredak prema ciljanim vrijednostima

Od kreiranja prvog Akcijskog plana do danas prezentirani su i usvojeni neki važni dokumenti s europske razine, iznimno relevantni za RH te ih treba uzeti u obzir prilikom izrade idućeg Akcijskog plana, a koji istovremeno ukazuju i na to gdje smo u odnosu na ciljne vrijednosti NPURa. Naime, Agencija EU za temeljna prava (Fundamental Rights Agency- FRA) je 2021. godine provela novi krug EU-MIDIS istraživanja, riječ je o istraživanju temeljem kojeg je nastao cijeli set indikatora za praćenje strateškog okvira EU za uključivanje Roma. FRA provodi EU-MIDIS od 2016. do danas te omogućuje

usporedivost među DČ. Krajnji cilj je da DČ temeljem pokazatelja same prate provedbu na isti način te time samostalno osiguraju usporedbu u provedbi EU strateškog okvira za Rome.

Usljedila je prezentacija rezultata istraživanja položaja Roma u RH vezano za segmente diskriminacije, siromaštva, prava, obrazovanja i zapošljavanja.

U odnosu na postotak Roma koji jednom ili više puta doživio diskriminaciju u posljednjih 12 mjeseci, prema rezultatu FRA vidi se blagi pomak na bolje (27% u odnosu na 37% u 2016. godini). Što se tiče postotka građana koji se osjeća neugodno imati Roma za susjeda rezultat je ostao isti kao i prethodnih godina (33%). Kada govorimo o siromaštvu vidljivo je da se u području siromaštva dogodio značajan pomak, stopa rizika je niža nego prethodnih godina (86% u odnosu na 93% u 2016. godini) kao i stopa materijalne deprivacije (29% u odnosu na 76% u 2016. godini). Brine stopa rizika od siromaštva romske djece (91% u odnosu na 95% u 2016. godini). Problem kod siromaštva djece u RH jest i dugotrajnost siromaštva, siromaštvo iz kojeg se puno teže izlazi u odnosu na DČ koje bi nama bile usporedive (istraživanje Ekonomskog instituta Zagreb u suradnji s profesorima Studijskog centra za socijalni rad). Što se tiče diskriminacije u odnosu na prethodno istraživanje FRA, nalazi novog istraživanja iznenađuju buduću da su ranijih godina Romi u RH, za razliku od pripadnika RNM u drugim DČ, bili skloniji prijavljivanju incidenata diskriminacije onda kada se taj incident dogodio – sada je broj onih koji prijavljuju pao na svega 5% u odnosu na 22% u 2016. godini. Područje obrazovanja je područje koje se i u istraživanju 2021. pokazuje problematično, posebno postotak djece koja pohađaju razrede u kojima je većina ili svi učenici Romi (53% u odnosu na 40% u 2016. godini). Podatci jasno pokazuju da trend segregacije u obrazovanju raste. U području zapošljavanja dogodile su se vidljive promjene (41% u odnosu na 21% u 2016. godini), idemo u dobrom smjeru na razini općeg zapošljavanja, no ono što je zabrinjavajuće, neovisno o tome što više Roma radi, razlike u radnom status između Romkinja i Roma sve su izraženije i nepovoljnije za žene. Također je zapanjujuća razlika razlika u očekivanom životnom vijeku između Roma i opće populacije, muškarca/žena u RH. Prosječna Romkinja živi 15,7 godina kraće od opće populacije, dok prosječan Rom živi 10 godina kraće od prosječnog stanovnika RH. Što se tiče stanovanja i stambene deprivacije pokazatelji se pomiču prema željenom smjeru (55% u odnosu na 69% u 2016. godini), no ne svi, postotak stambeno depriviranih Roma se smanjuje u odnosu na 2018., a porastao je i broj stanovništva pripadnika romske nacionalne manjine koji ima pristup pitkoj vodi (80% u odnosu na 66% u 2016. godini), no ne dolazi do smanjenja postotka Roma koji žive u prenapučenim prostorima (i dalje je 84%).

U nastavku prezentacije skrenuta je pozornost na Rezoluciju Europskog parlamenta o položaju Roma koji žive u naseljima u EU u kojoj se naglašava pristup pristojnom desegregiranom stanovanju kao ključan za prekidanje začaranog kruga iz siromaštva, međugeneracijsku i socijalnu isključenost i u kojoj se kao problem ističe nedostatak nacionalne politike povezane sa stanovanjem. Istaknuto je kako su i prijedlozi OCD-ova u području stanovanja i/ili stambene politike ostali bez adekvatnog odgovora nadležnih tijela. Nadalje se navodi kako Rezolucija ističe povezanost prostorne segregacije sa svim ostalim potencijalnim i mogućim segregacijama uključujući i segregaciju u obrazovanju te poziva DČ da iskorijene prakse kontinuirane segregacije romske djece kao i da provedu sveobuhvatne strategije suzbijanja segregacije s jasnim ciljevima i dostupnim sredstvima za njihovu provedbu. Rezolucija naglašava provedbu Jamstva za svako dijete te se posebno ističe važnost društvenih centara tj. svih onih aktivnosti koje je Ured planirao kao nastavak održivosti III faze projekta: Testiranje Jamstva za svako dijete u RH što ukazuje i da je prilikom planiranja NPURa koordinacijsko tijelo išlo u ispravnom smjeru. Drugi dokument od značaja za proces izrade Akcijskog plana za provedbu NPURa je Evaluacijsko izvješće EK i izvješće o provedbi nacionalnih strateških okvira za uključivanje Roma (National Roma strategic frameworks – Commission assessment and implementation reports). RH je vrlo dobro ocijenjena, pohvaljena za trud koji je uložen u usuglašavanje ciljeva nacionalnog dokumenta s ciljevima Strateškog okvira EU kao i poveznice koja je ostvarena s programskim dokumentom fonda ESF+.

Također, RH je posebno pohvaljena za provedbu romskog kurikulumu u školama koji ima za cilj očuvanje jezika i kulture Roma, kao i za uspostavu sveobuhvatnog sustava praćenja provedbe i ishoda. Jedino što se u smislu praćenja ishoda dokumenta spominje kao moguće unapređenje jest uključivanje priloga u kojem će biti jasno istaknuta operacionalizacija svakog planiranog pokazatelja.

Veći angažman, prema rezultatima evaluacije, potrebno je učiniti u aktivnostima/mjerama koje će omogućiti povećanje društvene mobilnosti učenika pripadnika romske nacionalne manjine kao i pomoć u uspješnom napredovanju/tranziciji iz osnovnog u srednje te srednjeg u visokoškolsko obrazovanje. Komisija smatra da nije na odgovarajući način utvrđeno kako ukloniti prepreke sudjelovanja romske djece u vrtićima uključujući djecu koja žive u udaljenim ruralnim ili segregiranim područjima, kao i da nedostaju odgovarajuće mjere za potporu zapošljavanja romskih učitelja asistenata, medijatora. Također se ističe pitanje stanovanja u kojem se navodi potreba rješavanja legalnosti stambenih jedinica u kojima živi romsko stanovništvo uz konkretne mjere u pogledu prostorne desegregacije tj. preseljenja osoba. Konačno, evaluacija upozorava i da je romsko civilno društvo prilično slabo te je potrebno učiniti posebne napore kako bi se izgradili kapaciteti.

Rasprava

Za riječ se javila Marijana Sabo, predstavnik Medecins du Monde.

Ističe da joj se na temelju osobnog iskustva (odgajatelja po struci) sviđa što Ured nastavlja daljnje aktivnosti na terenu za roditelje i djecu, gdje će odgajatelji s aktivnostima Ureda uključivati djecu koja ne polaze nikakve ustanove ranog predškolskog odgoja i obrazovanja i čije majke su većinom bile vrlo zadovoljne što su osim 5godišnjaka mogle povesti i djecu koja su puno mlada. Smatra da ovdje treba djelovati i ne smatrati nešto segregirano ako je odvojeno od nekog većeg središta. Da odgajatelji trebaju biti dostupni svakoj obitelji i djetetu na početku odgoja te u neposrednoj blizini stanovanja. Kasnije će se ih lakše osnažiti i uputiti da dođu negdje gdje je nešto udaljenije, npr. daljnje doškolovanja, uključivanje u ustanove ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja, zdravstvene usluge, koje su udaljenije, nedostupne. Time će ih se osnažiti i pomoći. Tanka je linija između segregacije i integracije jer uz aktivnosti koje su navedene, a koje su prepoznate od strane odgajatelja su aktivnosti koje uključuju djecu što ranije dobi i djecu osnovnoškolske (aktivnosti gdje se djeca „uz učenje zabavljaju i igraju“). Smatra da ćemo svi zajedno, uz dobru volju uspjeti, uključujući aktivnosti za roditelje i djecu (glazba, sport, upoznavanje s romskom kulturom).

Zamjenica ravnateljica se zahvalila na komentaru te je istaknula da je cilj dovesti aktivnosti u romska naselja, kao prijelazni period, obzirom da Uredu nije u interesu niti cilju dugoročno planirati aktivnosti u naseljima. Ured vjeruje da će provedbom ovih aktivnosti u naselju doći do potpune integracije, kojoj danas ne svjedočimo.

S obzirom da se nitko više nije javio za riječ zamjenica ravnateljica zaključila je raspravu na temu Ostvarenog napretka prema ciljanim vrijednostima.

Zatvaranje sastanka (daljnje aktivnosti)

Obzirom da Ured nije zaprimio očekivane priloge, tj. popis mjera u drugim, već usvojenim javnim politikama, a za koje je moguće procijeniti da će imati reperkusije na pripadnike RNM, Ured će 17.2.2023. uputiti drugi Nacrt Prijedloga Akcijskog plana za provedbu NPUR-a koji će, pored tehničkih izmjena u dokumentu, sadržavati i prilog općih politika koje je Ured izdvojio pregledom usvojenih dokumenata te će se od TDU tražiti pregled priloga tj. očitovanje o istom. Rok za očitovanje na 2. Nacrt Prijedloga Akcijskog plana za provedbu NPUR-a je 27.2.2023.

U okviru očitovanja očekuje se: očitovanje na kasnije zaprimljene prijedloge OCD-ova; nadopuna/korekcije izrađenog priloga dokumentu (koji sadržava popis mjera/aktivnosti općih politika), eventualna korekcija i nadopuna aktivnosti koja bi mogla uslijediti kao rezultat onoga što je danas izdvojeno u prezentaciji kao dio novih saznanja koja bi trebalo uzeti u obzir prilikom izrade dokumenta. Dana 3.3.2023. Ured će uputiti 3. Nacrt Prijedloga Akcijskog plana za provedbu NPUR-a te će se tražiti suglasnost za upućivanje dokumenta u javnu raspravu. Uz suglasnost, zatražit će se i najavni PFU obrazac. Rok za očitovanje biti će 20.3.2023.

S obzirom da nije bilo dodatnih komentara/sugestija, zamjenica ravnatelja je zahvalila sudionicima na današnjem sastanku te je zaključila isti u 11:15 sati.

Bilješku sastavio: Slobodan Čalić, savjetnik u Uredu

**VODITELJ RADNE SKUPINE
RAVNATELJ UREDA**
 Alen Tahiri, univ. spec. pol.

KLASA: 016-01/22-08/01
 URBROJ: 50450-02/04-22-73
 Zagreb, 10. veljače 2023.